

Bewaring : Stadsarchief Turnhout.

Ingebonden boek, papier, kaft 20,5 x 16 cm. Titelpagina en 144 genummerde bladzijden.

Mooi handschrift, en kaligrafie op titelpagina.

*Kopie geattesteert te Antwerpen op 27 augustus 1695 door Joannes Philips Verbrugghen,
openbaar Notaris Apostolicus*

Transcriptie : Jef Van den Bergh, november 2017

**REGHELS
ende Statuten
Van den Begghynhove
Tot Herentals
geaggreert ende geapprobeert
IN DEN RAEDE
Van Brabant
Den 7. Julij 1695.**

RECHTELS

ENDE STATUTEN

Van den Begghynhove

Tot Herentals

geaggreert ende geapproveert

IN DEN RAEDE

Van Brabant.

Den 7. Julij. 1695.

Alsoo in sijne Ma.^{ts}. souverijnen Raeden gheordonneert in dese sijne landen en Hertoghdomme van Brabant bij Requeste aldaer ghepresenteert, bij en van wegghen den Heer Provisor, Pastoor, ende Hoffmeesterssen constituerende den Meesterschappe van den Begghijnhove binnen de stadt Herentals waere te kennen ghegheven, ende gheremonstreert, dat soo ten tijde sij waeren staende onder het Artsbisdomme van Camerijck als daer naer onder de ghene des Bisdoms van Antwerpen, sij hadden gehad verscheijde Ordonnantiën ende wetten volghens de gheleghentheijt van tijden, tot betere gouvernen, directiën ende correctiën van de oude statuten, die door verloop de tijts, oft waeren deshalven gegaen in desuetudine oft andersints niet goet meer en warden ghevonden, naer te comen tot meesten oirboire, gestichtelijckheit en directie van den voorschreven hove, en ghemeijnte soo in de gheestelijcke godtvruchtigheit, zeden en ghestightheijt als de weirelijcke en temporele saecken, soo den Hove sijnen lichaem int generael, als elck int particulier raeckende op de voet dat de respective Begghijn-hoven hier ten lande waeren opghecomen, ghefondeert en hunnen inganck ghenomen om soo veele goede eereijcke vrouw persoonen hun in te retireren, en aldaer hun leven Godt op te offeren, 't sijnder meeder glorie volghens en op den voet van hunne professinghen hebbende den Hoogweirdighen Heer Johannes Ferdinandus van Beughem teghenwoordighen Bisschop van Antwerpen voorschreven naer voorgaende communicatie en overeencominghe met de Remonstranten, oock goetgevonden de voorschreven statuten en ordonnantiën ten deele 't approberen, corrigeren en andersints te stellen en regleren volghens dat die hier neffens sijn ghevolght, met des selfs acte declaratoir van den 7 october 1694 de welcke de Remonstranten niet gheerne souden int werck legghen nochte publiceren sonder alvorens daer over te hebben d'aggreatie en approbatie van den voorschreven raede ghelijck den selven hade gelieven te gheven over de statuten, Reghels en ordonnantiën door de bisschoppelijcke macht verleent aen de Begghijnen van Antwerpen ende **Turnhout** onder de selve diocese oock schuijlende, keerden de supplicanten hun oversulcx totten selven Hove, oodtmoedelijck biddende om de selve aggreatie en approbatie in formam met ordonnantie, aen ieder sich daer naer te regleren waer van den teneur hier naer volght.

Reghels en Statuten van den Begghijnhove tot Herentals

Ter eeren Godts, en om de saligheijt der Zielen sijn int jaere 1694 den 7 october, bij den Heere Provisor, Pastor, en dry groote Meestersse met raede des momboirs alsoo t' saemen in die qualiteyt representerende den geheelen begghijnhoven, met consent en bij goetvinden van sijne doorlucht. Hoogw^e den Heere Bisschop van Antwerpen, de oude statuten des Begghijnhofs van Herentals naer gheleghentheijt des tijts oversien, in eenighe poincten verandert ende enighe daer bij gevoeght en die al t' samen alhier vergadert ende naer den eysch der materiën daer af sij spreken onder haere behoorlijke Titulen, en Capittelen ghestelt, en aldus vernieuwt, overgedraeghen, gheordonneert, gheset, ghevesticht en gheboden, om voortaan voor de statuten ende 't recht, des selven Hoffds ghehouden te worden noghtans in desen verstaende en met conditie dat alle het ghene daer inne de Begghijnen, niet bij de gheboden Godts ofte den ghesette van de H. Kerck, maer alleen mits de ordonnantie ende statuten hier naer beschreven sijn ghehouden, hun niet en verbint tot dootsonde maer totten penen in de selve statuten begrepen, en tot alsulcke boeten en penitentiën als hun voort overtreden der selver statuten sal worden gheset. Welcke boeten, penen en penitentiën zij sullen schuldigh sijn oodtmoedelijck te volbrenghen mits welcken den Heer Pastor, nu sijnde en bij tijden wesende, alles dese naevolghende ordonnantiën en statuten ten minsten eens 's jaers voorlesen ende verclaeren sal de Begghijnen int ghmeijn op dat sij alle, en elck van hun die te naeder moghen houden, alsoo sij schuldigh sijn te doene.

Johannes Ferdinandus de Beughem, bij der gratie Godts en des H. Apostolicquen stoel Bisschop van Antwerpen, alle de Begghijnen op de Begghijnhove tot Herentals, saligheijt in de Heere.

Alsoo wij ghenoegeaem gheinformeert sijn, dat den reghel ende statuten aen desen Hove gegeven in den jaere **1463** seer waeren veroudert, ende quaelijck leesbaer, ende oock inhoudende eenighe punten die ten desen tijde niet en sijn dienende soo ist dat wij volgens onse bisschoppelijcke sorghe, tot beter regering deser ghemeijnte, en vervoorderinghe der selve int geestelijck leven, hebben goetgevonden den voorschreven reghel ende statuten te doen oversien door den Eerw. Heere Provisor van desen Hove en laetende den selven reghel en statuten geheel in hunne substantie, daer bij tge voeghen eenighe naedere verclaeringhen en noodighe ordonnantie naer eijsch van desen tijde wesende alsoo de teghenwoordighe reghels ende statuten, de ghene vermeldt in het hier naevolghende volumen, alle ordine achter malcanderen gestelt bij Capittelen. Oversulcx ordonneren wij aen dese ghemeijnte de selve alsoo in alle poincten

t'onderhouden, en achtervolgen totter tijt wij oft onse successoires geraetsaem vinden voordere ordonnantiën te maecken, tot correctie van eenighe abusen, oft beter regering van dese ghemeijnte. Aldus gedaen in ons Bisschoppelijck Paleijs t' Antwerpen in de jaere ons Heere 1694, den 7. october ende was onderteekent.

J. Ferdinandus Bisschop van Antwerpen

Eerste Cappittel

Van de groote meestersen des Hoffs

In den eersten sullen altijd drij groote Meesterssen sijn, de welcke sullen hebben het bewint en de bestieringhe van 't hoff, soo int geestelijck als in het tijdelijck.

Dese sullen in den eersten nerstelijck letten dat de statuten van een ieder nerstelijck onderhouden worden. D' onghewillighe door vermaenighen,berispinghen ende straffen als den noodt dat vereijst tot hun devoir brenghen, boven al nogtans de ondersaeten door een goet stigtich leven, tot de deught en godevrughtigheijt verwecken.

Alle jaeren, soo wanneer den heere Provisor dat gheraeden vint, sal de outste afgaen, en in haer plaetse een ander gecosen worden. Soo nogtans dat hij keus sal moghen ophouden den tijt van drij jaeren welcken tijt geëijndicht sijnde salder altijd een nieuwe ghecosen worden ten sij dat den Heer Provisor met den Heer Pastor en blijvende meesterssen oordelen dat de afgaende om het proffijt van het hoff wederom moghte ghecosen worden in welcke ghevalle sij tot haer bedieninghe sal keeren, ist dat het meestendeel van de votanten haer wederom kiezen.

Alle de Begghijnen die over de thien jaeren geprofessiet sijn sullen in den keus haer vois hebben, ten sij dat imant een eenigh misdaet daer van tot straffe van sijn overste berooft was.

Niemand en sal moghen ghecosen worden, ten sij die boven de 30 jaer out is, ende thien jaeren naer de professie, sigh loffelijck soo binnen als buijten het hoff gedraegen heeft.

In den keus sal een ieder alle menschelijck opsicht uijtsluijten en die kiezen, die naer Godt, en consciëntie haer dunckt de bequaemste tot sulcke officie te wesen.

Den keus ghedaen sijnde sal den Heer Provisor noemen de gene die de meeste voijsen ghehadt heeft, den keus bevestighen, en de nief ghecosen tot groote Meestersse instellen, ten sij datter reden waeren om den keus van geender weerden te houden.

Ist saecken dat eenighe van de groote meesterssen (dat Godt behoede) in een merckelijck misdaet quaem te valle, door 't welcke haer eere ghekrenckt wirde, sal door den Heer Provisor, met consent van den Heer Pastor, ende andere meesterssen moghen afgheset worden, en in haer plaets een ander ghecosen.

De meesterssen sullen 't saemeen met den Heer Provisor kiezen den Pastor, en Cappellane gelijk dat voor desen int ghebruijck is gheweest, en sullen in dien keus wel letten op de reghels van de H. kerck, naementlijck die van het laest Concilie van

Trenten ghestelt sijn gheweest, om te onderhouden in den keus van sulcke ampten daer zielen sorghe aen vast is welcke reghels hun alsdan van den Heer Provisor sullen voorgehouden worden.

Tweede Cappittel

Van andere officiën en bedieninghe des Hoffs

Niemant en sal eenigh officie gegeven worden voor sijn geheel leven, maer alleen voor soo langhe als het de groote Meesterssen die dat gegeven hebben, sal ghelieven.

Soo wanneer dat imant eenigh officie van de groote meesterssen wort opgheleijt, die sal schuldigh sijn 't selve te aenveerden, ten sij dat sij merckelijcke reden hadden om dat te weijgheren, die sij alsdan den Heer Pastor ende meesterssen te kennen gheven ghehouden sal sijn, die de selve naer discretie sullen moghen aennemen, oft over het hoofd sien, en sal schuldigh sijn haer selven te onderwerpen aen hun oordeel, naementlijck als 't selve door den Heer Provisor wort toeghestemt.

De meestersen en sullen gheen officiën weghgheven, ten sij bij voorgaende consent van den Heer Provisor, en sullen die gheven die sij van outs ghewoon sijn te gheven. Een ieder een die met een officie belast is, sal waeken ernstig en sorghvuldigh sijn om 't selve wel te bedienen, op dat sij daer aft goede rekeninghe magh doen aen Godt, en van den Hemel den eeuwichen loon ghenieten die aen den ghetrouwen knecht beloofd is.

Derde Cappittel

Van den Rentmeesterssen

Ieder van de groote meesterssen sal moghen hebben een rentmeesterschap 't sij van het hoff, 't sij van de kerck oft een ander.

Ieder rentmeestersse sal ernstelijck invoorderen de renten ende andere incomen haer officie toebehoorende naer uijtwijsen van de registers daer aft sijnde en de selve uijtgeven volghens die ordonnantie, en tot proffijt der selve.

Item soo wanneer daer iet extra-ordinaris voorvalt 't sij van proces, oft quijtinghe van renten sullen sij altijd kunnen toevlught nemen tot de groote meesterssen die, als de grootheijt van de saecken sulcx vereijst, raet sullen houden, 't sij bij den Heer Pastoor hunnen momboir, oft oock bij den Heer Provisor.

Ist datter eenighe rente wort afghequeten sullen sorghvuldigh sijn, de capitaelen wederom aen te legghen op goede en suffisante panden, alles met den raed van den Heer Pastor, Momboir, ende meesterssen des hoffs, nochte en sullen niet lichtelijck te vreden sijn met een simpele obligatie waer in oock wel sal ghelet worden dat er gheen woecker oft ander ongeoorlooft contract en gheschiet.

Alle rentmeesterssen sullen hunne rekeninghe doen alle jaeren eens, ten sij dat den Heer Provisor goet vont, 't selve langer uijt te stellen emmers, sullen ten uijtersten gheschieden van drij tot drij jaeren.

Vierde Cappittel

Van de Meestersse der Infirmmerije

De meestersse oft moeder der infirmerije van de groote meesterssen inghestelt sijnde, sal neerstigh sijn om het goet der infirmerije aengaende wel gaede te slaen tot het meeste proffijt van den selven huijse, soo door haer selve alsdoor ghetrouwe dienstboden tot haer hulpe aengenomen.

Sal oock schuldigh sijn de krancke begghijnen, van lichaem oft sinnen en andere, in de infirmerije met consent van de meesterssen woonende deghelijck te besorghen van eten, drincken, kleederen, en andere dat sij van doen hebben, en van de infirmerije moeten crijghen, ende dat met een christelijcke vrindelijckheijt, wel verstaende dat niemant en magh van de infirmerije geholpen worden, ten sij voor soo veel den noot dat vereijscht.

Sal oock vrindelijck sijn aen andere begghijntiens die in de infirmerije iets comen coopen, oft naer ouder ghewoonte eenigen huijsraedt ontlennen, ghelijck oock aen de gene die aldaer comen logeren waer aen sal verleent worden een suiiver bedde met sijn toebehoorten naer ouder ghewoonte.

Vijfde Cappittel

Van de Meesterssen des sielen huijs, en der Taefel des H. Gheest

Dese meestersse van de groote meestersse ghestelt sijnde sullen ghelijck in de voorgaende cappittels voorseijt is neerstelijck besorghen, gaede slaen, ende bestieren het gene hen is toebetrouwt besorghende dat de renten, ende andere incomste goed tijts betaelt worden, en besteet tot dien eijnde tot den welcken sij gegheven en ghelaeten sijn, sullen oock in ghewigtighe saecke raet vraeghen, en volghen van den Heer Pastor, en groote meesterssen en nimmermeer iets merckelijck coopen, vercoopen, oft andersints veralieneren, ten sij met voorgaende consent van den Heer Provisor.

De meesterssen van de Taefel van den H. Gheest sal oock de arme begghijnen voorsien, uijt de goederen daer toe ghelaeten, naer dat sij in consciëntie sal oordelen, aen de selve besteet te sijn de eene meer, de andere min, nemende oock oogherck op de ghene die sonder hunne schult in ghebreck sijn ghevallen, en andersints deughsaem sijn van leven soo dat sij noghtans niet merckelijck uijt en gheven, ten sij met consent van de Heer Pastor oft de groote meesterssen, sullen oock hunne uijtdeytinghe altijd secreet houden, en aen niemant openbaren de gene die selve ghenieten ten sij met hun consent.

Ende oft het ghebeurde dat iemant uijt schaemte sijnen noot niet dorste te kennen gheven aen de meestersse van den H. Gheest soo sal die uijt de Taefel gheholpen worden, 't sij door een van de groote meesterssen oft door den Heer Pastor.

De meestersse van het Zielen huijs sal nerstelijck besorghen alle 't gene dienstigh is tot hulp van de gheloovighe zielen, volghens het ghebruijck en ghewoonte daer van sijnde, sal oock mooghen tot laeffnisse van de gheloovighe zielen aelmoessen doen aen arme begghijntiens oft andere, ghebruijkende hier in den raet van den Heer Pastor en groote meesterssen. Sij sal oock ghelijck de meestersse van de Taefel, besorcht sijn als den noot dat toelaat, om het incomen haerder bewint te vermeerderen door het coopen van nieuwe renten oft andersints omme in cas van meederen noot oock meeder te comen uijtreycken.

Zesde Cappittel **Van de Scholieren**

Tot de scholieren sullen alleenelijck aenghenomen worden die deughdsaem van leven sijn, ijeverigh tot den dienst Godts, en goed stemme bequaem om de getijden en andere goddelijcke diensten te helpen singhen.

Dese van den Pastor ghestelt sijnde sullen het officie van singhen ghestaedelijck, en godtvrugtelijck voldoen, en hunne stemmen niet spaeren.

Sullen oock wel wachten van op den choor met malcanderen te spreecken, oft te laechen naementlijck onder den dienst Godts, ten sij dat dien eenighe spraeck vereijst, het welcke als dan sal gheschieden met luttel woorden.

Sullen oock in den goddelijcken dienst die sij in den naem van de gheheele ghemeente helpen doen, teghenwoirdigh sijn met behoerlijcke aendaghtigheijt, en eerbiedinghe, peysende dat sij gestelt sijn om Godt almachtigh niet alleen metten mont, maer oock metter herten te loven ende te dancken op der aerde ghelijck de enghelen tot dien eynde gestelt sijn in de hemel, die oock hunne ghebeden en lofsanghen opdraeghen aen Godt.

Sij sullen oock van de choor afcomen ten tijde van het sermoon en andere gheestelijcke vermaeninghe om die te beter te connen hooren.

Sij en sullen hun van den choor niet absenteren, ten sij door noot ofte oorloff van den Pastor den welcken hun niet en sal gegheven worden ten sij dat den Goddelijcken dienst in haer afwesen ghevoeghelijck can geschieden en sullen dan evenwel dat moeten te kennen gheven aen de andere scholieren, op dat die alsdan te beter oppassen, ende den dienst van de choor gheen achterdeel en lijde.

Sevenste Cappittel **Van de Costersse**

De costersse van de groote meesterssen ghecosen sijnde sal dien

last oock oodtmoedelijck ontfanghen en aenghesien den tijdelijcken loon cleijn is, haer opsicht tot den eeuwighen nemen, den welcken haer sonder twijffel volghen sal, ist dat sij dien heijlighen dienst doet met een suiijver intentie.

Haeren last is de kercke ende autieren net en suiijver te houden ghelijck oock die ornamenten de selve behoorlijck te voorsien, te wasschen, ende de gaten, oft scheuren goet tijts te stoppen.

Sij sal oock goet tijts luijden tot den goddelijcken dienst, de keersen ontsteken, en besorghen dat de priesters behoorlijck aen den autier ghedient worden. Ende tot het ghene sij alleen niet doen en can sal andere moghen aen nemen tot haer hulpe de welke daer toe versocht sijnde, sullen schuldigh sijn haer te helpen soo nochtans dat sij niet en neme iemant teghen den danck van de overheijt.

Item ist dat iemant weijgherigh was haer te helpen in den noot des versocht sijnde, die sal daer toe van de meestersse door bequaeme middelen gedwonghen worden.

Achtste Cappittel

Van de Portieressen

Dese van ghelijcke ghestelt sijnde van de groote meesterssen sullen nerstelijck bewaeren die poorten aen de welke sij van de overste ghestelt worden.

Item sullen letten wie datter incomt oft uijtgaet, en bij aldien imant incomt daer eenighe suspicie op valt sullen daer van de wete doen aen eene van de meestersse die daer dan op letten sal.

Item soo wanneer imant incomt omtrent den avont sullen dien waerschouwen dat hij, ofte sij, op het gheluyt van de scavanie (1) clock wederom moeten uijtgaen.

Item soo wanneer imant soude willen incomen onder ofte naer 't gheluyt, dien sal men bidden te willen wachten tot sanderendaeghs, en niet inghelaten worden ten sij eenighen noodt, (geenen uijtstel toelatende) dat vereijst, in welcken ghevalle de poortiersersse, met dien persoene sal mede gaen tot het huijs daer hij sijn moet, en niet weggaen voor al eer den selven wederom mede keert om uijt te gaen.

Item en sullen nimmermeer meer als twee manspersonen naer dat gheluyt laeten incomen om tot het selve huijs te gaen ten sij met consent van den Pastor oft in sijn afwesen van den onder pastor.

Item sullen besonderlijck letten op die mans personen 't sij gheestelijcke oft werrelijck die dickwils op den hove comen, ende daer van wete stracx doen aen de groote meesterssen, op dat daer in goet tijts voorsien worde, ende allen opspraecke verhoet.

Item sullen die poortierserssen onthouden de naemen van de begghijnen die naer de scavanie clock (1) incomen, en van de selve pant nemen den welcken sij niet eer en sullen wederom gheven voor hun en blijktt, dat sij de meesterssen over haer faut voldoen hebben.

(1) scavanie : vermoedelijck een verbastering van het Latijnse woord "campanilla" wat 'bel of klok betekent. In 1347 lezen we in een brief mbt het begijnhof van Diest " ... *post ultimam pulsationem **campanie** curiam beghinarum...*"

Neghenste Cappittel

Van de Huijsmeesterssen

De huijsmeesterssen sullen gesag en een waeckende ooggh hebben op haere medesusters bij haer woonende 't sij in den cost oft daer buijten, die vermaenende tor deught en godvruchigheijt, en naementlijck hen ghevende een goet exempel van seeghbaerheijt [*vermoedelijk afgeleid van "seechlijc" : zediglijk, zedig*].

Item ist datter eenigh verscil ontstont tusschen begghijntiens int selve huijs oft convent woonende soo sal de de huijsmeestersse haer beste doen om dat te effenen metter minnen, op datter niet en gheschiede teghens dien reghel van den H. Apostel Paulus, dat de son niet onder gae over uwe gramschap.

Item ist dat sij het selve niet en can effenen sal het selve overdraeghen aen een van de meesterssen, die daer in sullen voorsien naer reden.

Item sullen letten, ende hun beste doen, dat een ieder bij hun woonende neerstigh sij om te oeffenen sulcke wercken van godtsvrughtigheijt, als hunnen staet mede brengt oft betaemt, als sijn, dickwijls 't huijsghebedt te lesen, 't gene hun in convent ten tijde van 't novicie jaer gheleert is, op een christelijcke manier te biechten ende te communie te gaen, door den dagh op verscheijde tijden te bidden, neerstich te gaen tot den kerckelijcken dienst, somtijts te mediteren, te bidden soo wanneer de ure slaet, ofte gheklept wort, sijn hantwerck doen met suiwer intentie, ter eeren Godts, oft uijt den gheest van penitentie, te spreekken van stichtbaere saeckenen, bidden voor sijn weldoeners, soo levende als dode, ende meer andere.

Item oft het gheviel dat imant van haeren huijse in eenighe heijmelijcke sonden viel, sal die eerst vermaenen tusschen vier oogghen, naer de onderwijsinghen Christus en bij aldien sij haer niet en betert de selve voorder vermaenen in de teghenwoordigheijt van d' andere, en dat oock vruchteloos sijnde sal de selve den oversten bekent ghemaect worden op dat sij tegens haer voortgaen volghens de macht haer van Godt gegeven.

Thiende Cappittel

Van de Sollicitanten, Novitiën ende Moeder haerder Convente

Niemant en sal moghen tot novitie ontfanghen worden, voor den ouderdom van 16 jaeren, nogh oock die gene die opspraeck lijdt 't sij door haer eijghen oft haer ouders faute, maer alleen die van goeden naem sijn, ende stichtigh van leven, en oock anders niet als bij consent van haer ouders, momboirs oft de ghene daer sij onderstaet.

Item niemant en sal ontfanghen worden tot novitie ten sij die voorsien is van een rente van 300 guldens voor die dochters van de stadt, en 600 guldens voor die van buyten, d'welck sal moeten aengheleyt worden op goede panden en den rentbrief daer van den Heer Pastor, ende groote meesterssen overghelevert om in een

register daer toe dienende aenghetekent te worden, ende te dienen voor de infirmerije, soo de selve dochter begghijntiën sijnde quaem tot last der selve infirmerije.

Item sal moeten gheloven dat de selve rente afgheleijt sijnde in d'handen van den Heer Pastor ende groote meesterssen, wederom sal laeten aenlegghen, en de selve niet belasten oft vercoopen soo lanck sij kint blijft van het hoff.

Niemant en sal oock tot novitie ontfanghen worden, al ist dat sij voorzien is als boven, ten sij dat het ghenoeghsaem blijkt door hantwerrck oft andersints eerlijck sal connen leven, sonder te moeten doen eenigh werck onbetaemelijck aen dien staet, die sij wilt aenveerden, oft den cost buijten het hoff soecken.

Aenveert sijnde tot novitie sal een gheel jaer moeten blijven int convent, onder de gehoorsemheijt van de meesterssen der novitiën, oft moeder des convents die welcke op haer maniere ende gheneghentheijt nauw sal letten en bij aldien sij in fauten valt de selve berispen ende straffen en bij aldien sij haer niet en betert soe sal sij dat te kenne gheven aen die groote meesterssen.

Naementlijck sal ghelet worden oft sij niet is gheneghen tot loghentael, achterclap, murmuratie, tweedrachtigheijt, onghehoorsaemheijt, eijghensinnigheijt en bij aldien sij bevonden wort in die, oft dierghelijcke, oft meedere ander fauten, en naer der vermaenighen van de moeder des convents, haer en niet betert sal van de groote meesterssen gestraft

worden door uijtstel van haer professie, oft andersints naer haer goet duncken.

Ende als dusdanighe straf haer niet en brengt tot beternis, soo al sij uijt het hoff ghesonden worden.

Item ist dat een novitie aen eenighe weirelijcke persoon claeghde over haer overste, oft clapte van eenighe correctie op het hoff geschiet soo sal sij voor den eersten keer gestraft worden van de hoffmeestersse en ist dat sij daer naer herviel in de selve faute, soo salse het hoff verliesen.

Elfste Cappittel

Van die Professie

Niemant en sal tot de professie ontfanghen worden die men bevint genegen te blijven tot achterclap, leughen, ongehoorsaemheijt, tweedrachtigheijt, eijghensinigheijt, oft dierghelijcke, oft meedere fauten.

Ten tweeden niemant en sal tot de professie ontfanghen worden, ten sij met eendrachtighe toestemminghe van den Heer Pastor en alle hofmeesterssen naer voorgaende advijs van de meestersse der novitiën.

Ten derden sal altijd staen in de discretie van den Pastor en Hoff meesterssen den tijt van het novitiaet te verlengen soo langhe als sij oordelen dat de novitie nogh gheen ghenoeghsaeme teeckenen en heeft van bequaemheijt tot dien staet, die sij gaet aenveerden.

Ten vierden sullen de hoffmeesterssen van te voren kennis nemen van de klederen der novitiën, soo van wullen als lijnen en niet eeder ontfanghen voor dat hun blijken sal dat sij van alles eerlijck voorsien sijn.

Ten vijfden de hoffmeesterssen sullen letten dat op de bruijloft, ist bij aldien der eene gehouden wort, gheen groote costen gedaen en worden, oft iets gheschiede het welck niet en behoort op alsulcke plaets en ghelegentheijt te geschieden, naementlijck sullen beletten het dansen met manspersoonen en maecken dat alle vremde persoonen uyt het hoff sijn voor ...

Ten sesden sal de novitie geduerende haer novitiaet, ende een heel jaer daer naer niet moghen buijten de stadt gaen, ten sij om sulcke reden, de welcke den Heer Pastor en hoffmeesterssen groot genoegh achten om hier in te dispensereren.

Ten sevensten, soo sal de geprofesside, ten minsten twee jaeren oft andersints naer discretie der meesterssen moeten wonen bij sulcke begghijntiën daer de hoffmeesterssen dat gerade sullen vinden, sonder te moghen verhuijsen ten sij met consent van hun alle.

Twelfste Cappittel

Van de Huijsen

In den eersten alser een huijs openvalt sal tot het selve preferentie hebben die de outste is van de professiën, ten sij dat haer om eenighe fauten dit recht voor haer overste ontnomen is, oft andersints onbequaem gheoordeelt wort om huijsmeestersse te wesen.

Ten tweeden, niemant sal een huijs moghen coopen ten sij die penninghen genoegh bij der handt heeft, oft can krijghen om de helft van den coop terstont te voldoen oft binnen den tijt van ses weken de rest sal moeten betaelt worden binnen 's jaers, oft naer het uijtgaen van 't selve, sal schuldigh blijven intrest te betalen vande resterende schult teghen vijf ten hondert.

Ten derden, alser een huijs vercocht wort, sal dat net opgescreven worden in eenen boeck daer toe gestelt door den Heer Pastor, oft door de hoffmeesterssen, en onderteekent worden van de ghene het huijs ghecocht heeft.

Ten vierden, als wanneer iemant van sin is een nieuw huijs te bouwen sal moeten volghen de conditie haer voorgehouden door den Heer Pastor, en hoffmeestersse met aggratie van den Heer Provisor in welcke sal uijtghedruckt worden hoe veel [levens], sij daer aen sal hebben, en wanneer die sullen moeten ghenoeemt worden en sal oock moeten in alles volghen het modelle het welck haer sal ghegheven worden.

Ten vijfden, sal een ieder sijn huijs wel en behoorlijuck onderhouden, ghelijck een dochtersse schuldigh is volghens het oordeel van de hoffmeesterssen die alle jaeren eens sullen omgaen, de huijsen besien, om te ordonneren het ghene sal moeten voorsien worden, ende het ghebreck dat sij bevinden naer redelijcker wijze doen verbeteren. Ende oft eenighe begghijn aflijvigh worden, die 't gheen dat voorseijt is

niet ghedaen en hadde, soo sullen haer goederen daer voor den hove sijn, en blijven verbonden.

Ten sesden, sal oock ieder huijsmeestersse schuldigh sijn te betaelen den last van de twintichste penninghen den dierghelijcke, soo wanneer de selve wettelijck sullen worden opghestelt, op den voet bij den Heer Pastor, en hoffmeesterssen ghestelt ofte nogh te stellen, soo nochtans dat de ghene bij haer inwoonen 't sij in den cost oft daer buijten haer in dien last sullen moeten te goede comen, volghens dat den Heer Pastor en hoffmeesterssen dat sullen oordelen, oft de huijsmeestersse met de ghene die in haer huijs wonen sal accorderen.

Ten sevensten, alle het ghene een huijsmeestersse maect in haer huijs naghelvest sijnde, sal altijd blijven tot proffijt van het huijs noch en sal sij noch haer erfghenamen iet moghen heijtschen tot vergeldinghe van de selve costen oft het selve afbreeken, oft aen andere overlaeten, ten sij anders bij de hoffmeesterssen besproken, ende toeghestaen waer.

Ten achtsten, de huijsmeestersse en sal niemant moghen aennemen om in haer huijs te wonen ten sij met consent van de hoffmeesterssen, die van te voren wel sullen overpeijsen, oft het gheraetsaem is dat sulcke bij een wonen.

Ten neghenste, niemant en sal sijn huijs moghen vercoopen, vermanghelen, oft andersints veralieneren ten sij bij consent van den Heer Pastor ende hoffmeesterssen.

Derthiende Cappittel

Van der Begghijnen kleederen en huijsraet

Ten eersten, en sal niemant haer verstouten in te brenghen een ander manier oft couleur van kleederen, doecken, huijcken, sticklijven, schoenen oft failiën, hantschoenen, oft oock een ander manier van doecken te setten, maer die altijd toepseten met den hooftbant op't hoofd daer mede sij gheprofessiet sijn, ghelijck als altijd in ghebruijck is geweest, en sullen de hoffmeesterssen wel letten datter niemant iets nieuw in en brengt, straffende de ghene anders doen, en die haer niet en willen beteren, overdraeghende aen de Heer Provisor.

Ten tweeden de oppercleederen ghelijck oock de onderrocken, ende de capruijn sal wesen van gemeijn swert laecken, de mouwen sullen comen tot aen de handen, ende al daer vast toeghespet worden, alles simpel en stichtigh, sonder sleijp, sonder eenighe ijdelheijt oft weireltsche mode, ghelijck dat betaemt gheestelijcke personen, die de weirelt, met alle haer ijdelheijt verlaeten hebben.

Ten derden, de huijck sal sijn sonder ploeyen, van gemeijn swert laecken, en daer op enen hoet van swert stroeij oft spaenen sonder de welcke niemant voortaan sal moghen in de stadt gaen, ten sij dat sij daer door passeerde om buijten te gaen.

Ten vierden de hoffmeesterssen sullen wel ondersoecken den huijsraet van ieder begghijn, naementlijck de bedde-coetsen, waer aen gheen behangsels en moghen sijn als van blauw lijnwaet, als oock aen de vensters, schappraeyen, spiegels,

behangsles, schauwcleederen, cussens, stoelen, en dierghelijcke, ende letten offer niet te schoon en is ofte te costelijck, ofte teghen het gemeijn ghebruijck maer achtervolghens den raet van den H. Apostel Petrus afleggen alle ijdele gierheit der weirelt, alsoo dat sij geen cleynodiën en hebben noch ontfanghen, als sijn riemen, messen, borsen, paternosters daer aen ghene zijde coorden, silvere madaliën, belden, ringhen, peirlen, oft ghesteenten ende bijaldien sij iets sulckx bevinden, het selve doen weghnemen, de onghewillighe straffen, ende die haer niet en willen beteren te kennen gheven aen den Heer Provisieur.

Ten vijfden, ieder begghijn sal haer besonder bedde coetse hebben, en alleen slaepen.

Vierthiende Cappittel

Van het gene de Begghijnen op het Hoff doen, en laeten moeten

Ten eersten sal ieder begghijn moeten hooren daeghelijckx eene misse op het hoff, 't sij de vroegh misse de welcke gheschiet door den Heer Onderpastoor, 't sij de ghene die daer naer ghedaen wort door den Heere Pastor, en niemant en sal hier van gheëxcuseert worden ten sij door sieckte ofte anderen noot, oft dat sij besonderen oorlof hadden van den Heer Pastor.

Ten tweeden, sal een ieder schuldigh sijn ten minsten sondaghs en 't heylighendaghs op het hoff te hooren 't woordt Godts als sij dat doen can.

Ten derde sal een ieder schuldigh sijn 't huijs te doen een hantwerk, 't sij iet anders doen betaemelijck aen sijnen staet en sal een ieder sijnen tijt wel besteden sonder ledigheit, naementlijck die van tijdelijcke middelen onversien sijn, op dat sij de taefel van den H. Gheest, oft andere fondatiën, die allen ghelaten sijn voor de gene die haer selven niet connen helpen, niet en hoeven aen te spreken.

Ten vierden, sal een ieghelijck sijn hantwerck, en alle sijn ander werck trachten te doen met een christelijck opsicht, letten op de leeringe van den H. Paulus in sijnen eersten brief tot de Corinthianen aen thienste cap. Oft ghij eet, oft ghij drinckt, oft ghij iet anders doet, doet het al ter eeren Godts.

Ten vijfden in de kercke sal een ieder sijn selven wachten van clappen en andere ongheregeltheit, oock buijten den goddelijcken dienst, aenghesien dat de kercke altijd is ende blijft het huijs des Heeren, ende des ghebedts, soo dat niemant buijten noot een ander aldaer sal aenspreken, ten waer met een woort en int voorbijgaen.

Ten sesden een ieder sal sijn selve sorghvuldelijck wachten van achterclap, onstichttighen woorden, knorren en preutelen teghen sijn overste, een ander van des selve afkeerigh maecken, onenigheit, twist, oft tweedrachtigheit stroeijen, oft andersints sijnen even-naesten verargenisse gheven, en soo hier in imande merckelijck wort plightigh ghevonden, die sal voor den Heere Pastor en hoffmeesterssen gheroepen worden, en van hen vermaent ende ghestraff worden, en ist dat sij dat evenwel niet en laet sal overghedraeghen worden aen den Heer Provisor om daer in voorders te versien.

Ten sevenste s'avonts naer de scavanie clock, en sal buitens huijs gaen clappen, oft blijven clappen ten sij om sonderlinghe reden, en dan met consent van de huijsmeestersse, voor degene die een hebben.

Ten achtsten niemant van sijn overste oft medesusters over eenighe fauten berispt oft vermaent sijnde sal haer verstouten daer over eenen notaris, oft anderen weirelijcken persoon te seynden tot de ghene haer vermanet oft berispt heeft.

Ten neghenste niemant en sal eeuwighe suijsverheijt beloven ten sij met raet, en toestaen van den Heere Pastor.

Ten thienden, waert bij aldien dat iemant veranderden van sin, sijn selve wilde begheven tot den houwelijcken staet oft andersints het hoff verlaeten, sal alsdan vervallen sijn van alle rechten dat sij op het hoff hadde, behoudelijck ten regarde van huijsen staende op den voorschr. hove de welcke noghtans voor het toecomende niet anders en sullen vercocht worden, als voor den tijt dat de cooperssen begghijntiëns blijvende, de selve sullen connen bewoonen sonder prejuditie, niet te min van de volghende [lijven] inghevalle daer over ghecontracteert is.

Maer soe iemant wilde veranderen van den begghijnen staet tot een clooster, dan sal sij met danck der meesterssen dat doen ende sal haer plaetse opengehouden worden een jaer en ses weeken tot dat sij in soodanigh clooster haer professie ghedaen heeft, ende daer in oock niet volherdende sal moghen wederkeren naer 't begghijnhoff, wel verstaende binnen het jaer en ses weeken.

Vijfthiende Cappittel

Van den Blijckhoff en andere Hoven

Op den blijckhoff sullen de begghijnen daer blijckende malcanderen wel verstaen sonder crackeelen om de plaetse oft voorhant.

Ende niemant buiten het hoff sal daer toe gheadmitteert worden ten sij met consent der meesterssen, ende die van buiten het hoff sullen aen de begghijnen plaetse maecken in cas van noot.

Van de hoven, en heeft gheen begghijnen erffnisse, maer magh daer van ghenomen worden van de meesterssen om daer mede andere te voorsien.

Sesthiende Cappittel

Van sonden teghen de Rijnigheijt en andere.

In den eersten sullen alle de begghijntiëns seer nauwelijck schouwen alle het ghene soude connen eenigh achterdencken gheven van onsuijsverheijt, wachtende hun ghelijck den H. Apostel Paulus seijt, van allen quaeden schijn.

Ten tweeden niemant sal manspersoonen te eten voorsetten sonder oorlof van de huijsmeestersse oft met hen blijven sitten met gheslote deuren, ten sij in de teghenwoordigheijt van een stichighe suster.

Ten derden niemant sal manspersoonen, 't sij gheestelijcke oft weirlijck, jonck of out des nachts herberghen op het hoff, 't sij in haer huijs oft daer buijten.

Ten vierden ist dat eenighe manspersooneen ten versoecke van eenigh begghijntiën ghelogeert worden in d' infirmerije, die en sullen dar niet langher als drij nachten moghen blijven ten sij door besondere reden met consent van de hoffmeesterssen.

Ten vijften, bij aldien imant opspraeck leet, door dien sij al te dickwils besocht wirt van eenighe mans persoonen, gheestelijck oft weirelijck, ofte hem al te dickwils met hem verkeerde, die sal sulck gheselschap op de vermaeninghe van den Heer Pastor ende hoffmeesterssen afschaffen, ende bij aldien sij dat niet en doet sal worden overghedraeghen aen den Heer Provisor die daer in dan voorsien sal naer behooren.

Ten sesden ist bij aldien dat iemant openbaerlijck sondighe teghen de suiiverheijt (het gene Godt behoeden wilt) die sal verbeuren het hoff, en alle recht dat sij daer aen heeft, soo dat sij dat sal moeten verlaeten, ende en mag met sulcke persoon, om die ofte om andere reden het hoff verloren hebbende, gheselschap houden, wandelen oft verkeeren op arbitrale correctie.

Ten sevensten, een ieder moet sijn selven sorghvuldelijck wachten van de gheneghentheijt tot stercken dranck en waert bij aldien hier in imant haer selve te buijten ghinck, oft door dronckenschap schaendael gaf, die sal daer over door de meestersse ghestrafte worden, en het schandael gegheven door publicque penitentie oft andersints naer het goetduncken van den Heere Pastor met de hoffmeesterssen moeten weghnemen, en ist dat bij aldien sij in ghelijcke misdaet hervalt, sal aen den Heer Provisor overghedraeghen worden om door hem ghestrafte te worden. oock door verlies van 't hoff ist dat sij in de sonden onverbeterlijck bevonden wort.

Ten achtsten ist dat iemant bevonden wort in onrechtveerdigheijt van handen, die sal men met advijs van den Heer Provisor ende Pastor ghestrafte worden door de hoffmeestersse naer den eijch van haer misdaet, en ist dat sij daer naer in de selve sonde nogh betrapt wort sal verbeuren het hoff, en al het ghene daer aen cleeft.

Ten neghensten ist dat iemant van de begghijntiëns bevonde wort het haer niet wel gaede te slaen, maer het selve onnuttelijck verguiste 't sij door dronckenschap oft andersintsdie sal in tijts bij de voorsch. overigheijt vermaent, ende des noots sijnde ghestrafte worden.

Seventhienste Cappittel

Van vremde goeden oft persoonen te ontfanghen

Niemant en sal eenighe goeden, vremde persoonen toebehoorende ontfanghen, om op't hoff te bewaeren ten sij met consent van eende der hoffmeesterssen.

Ten tweeden, niemant en sal moghen eenighe vrouw persoonen des nachts op' thoff herbergen ten sij met wete, en consent, van een hoffmeestersse, en dese en sal daer niet langer moghen blijven als drij nachten, ten waer met toestemminghe van alle drij de hoffmeesterssen.

Ten derden, niemant en sal in den cost oft andersints in haer huij s moghen houden woonen een vrouw persoon wesende boven de 16 jaer, ten waer haer eijgen

moeder, stil nochtans ende stichtelijck levende, oft bij consent van den Heer Pastor ende hoffmeestersse een wel gheschickte dochter, de welcke gheneghentheit toonde om begghijntiën te worden oft andersints soght de weirelt te verlaeten, om godt beter te dienen, de welcke nochtans sullen moeten ruijmen, als den Heer Pastor met de hoffmeestersse dat sullen gheraetsaem vinden.

Ten vierden, ist dat iemant een maert hout, oft andersints iemant gebruijckt tot haeren dienst, die door sonden oft schijn van sonden opspraeck leijt, die sal de selve moeten laeten gaen en quiiteren op het oordeel ende segghen van den Heer Pastor en hoffmeestersse uijt ordonnantie des bisschops.

Ten vijfden niemant en sal schole oft werck kinderen in sijnen huijs houden meeder in ghetal als sesse ten waer dat den Heer Pastor met de hoffmeesterssen wilde een meeder ghetal uijt besondere reden toestaen die altijd daer op sullen letten dat het ghetal int ghemeijn niet te groot en sij, door het welcke de begghijntiëns in den goddelijcken dienst souden connen benouwt worden.

Ten sesden niemant en sal iemant van buitens hoff te noen nooden ten sij met consent van eene der groote meestersse aen de welcke sij sal moeten kenbaer maecken die persoonen die sij noodene wilt, en sal dese meestersse het genoodt gheselschap altijd moghen besoecken.

Achtthienste Cappittel

Van het gene de begghijnen verboden is buitens hoffs

In den eersten niemant en sal moghen tot kermissen, oft weirelijcke bruijloften gaen, nocht tot comediën oft vergaedinghe, beroepen om te dansen, oft dierghelijcke weirelijcke oeffeninghen den staet der begghijnen niet betaemende.

Ten tweeden niemant en sal gaen in de herbergen binnen de stadt ten sij met besonderen oorlof van een groote meesterssen, en dat om reden die sij haer kenbaer sal maecken nocht oock bujten de stadt ten sij als den noodt dat verheijtscht.

Ten derden niemant en sal bujten het hoof gaen dienen eenen siecken, ten sij vaeder oft moeder, broeder oft suster, veel min imant anders sal bijstaen in den arbeit nocht kinderen heffen als van suster oft broeder, en dat met consent van alle drij de hoffmeesterssen.

Ten vierden niemant en sal voor iemant anders buitens hove borghe blijven, ten sij voor vaeder, moeder, als den noot dat vereijtscht, ende met consent van alle drij de hoffmeesterssen die dan sullen letten, dat uijt crachte van de borghe hun dat niet en aengesprocken worden.

Ten vijfden niemant sieck ofte cranck sijknde sal bujten het hoff gaen om elders sieck te blijven ligghen, ten sij dat den doctoer oordeele dat veranderingh van locht dienstigh waer om de ghesontheit te hernemen. Ende oft het geviel dat iemant bujten het hoff sieck wirt, die sal terstont naer het hoff wederkeeren ten sij dat haer sieckte sulckx niet toe en liet.

Neghenthienste Cappittel

Van den oorloff om buijten het hoff te gaen.

In den eersten neimant en sal op sondagh, heijlighendagh, jaermerckt moghen uijt het hoff gaen binnen de stadt, 't sij buijten, oft ten sij met consent van den Heere Pastor en hoffmeesterssen, die dat niet gheven en sullen ten sij om groote reden, die gheenen uijtstel toelaeten.

Ten tweeden gheen begghijntiën en sal moghen buijten het hof in de stadt gaen, oft buijten het Hoff slapen, ten sij met oorlof van de twee hoffmeesterssen, de welke dien niet en sullen toestaen, ten sij met reden, ende mits segghende de plaetse daer sij wilt henen gaen, alwaer sij oock niet en sal gaen sonder geselschap van een ander stichtigh begghijntiën, die met haer sal moeten blijven tot haer wedercomste, ten waer dat de selve meesterssen oordeelden dat men haer alleen soude laeten gaen.

Ten vierden den oorlof sal altijd moeten ghegeven worden tot eenen sekeren tijt binnen de welcken die oorlof gecregen heeft, sal moeten wederkeeren, ten waer daer eenighe onversienelijcke rede voorviel de welke langer verlof soude noodtsaeckelijck vereijsschen de welke sij dan sal moeten laeten weten aen een van de hoffmeesterssen oft ist dat sij binnen twee oft drij daeghen maer uijt en blijft boven den oorlof, sal terstont naer haer wedercomste in persoon die reden comen te kennen gheven aen die gene haer den oorlof ghegeven heeft.

Ten vijfden, die oorlof vercregen heeft, om te gaen tot een seker plaetse, en sal uijt cracht van dien niet moghen gaen tot een ander ten waer om onversienlijcke reden, de welke sij dan in haer wedercomen moeten te kennen gheven op arbitrale correctie.

Ten sesden die buijten heaeren oorlof buijten blijft luttel daeghen sonder genoeghsaeme reden sal hier over gecorrigeert worden van de hoffmeesterssen, maer ist dat uijt blijft boven de 8 daeghen sal gecorrigeert worden volghens het oordeel van den Heer Provisor.

Ten sevensten niemant en sal op een jaer langher moghen uijtblijven als den tijt van een maent 't sij op eenen keer oft verscheyde keeren, die dan 't saemen sullen gerekent worden, ten waer om een seer groote rede naer het goetduncken van den Heer Pastor, en alle drij de hoffmeesterssen.

Ten achtsten een ieder buijten sijnde ontrent de hooghtijden van het jaer, te weten Paesschen, Sinxen, Alderheijlighen, Kerssemisse, en andere hooghe feestdaeghen, hier niet gheëxprimeert, ghelijck oock ontrent de feestdaeghen van het Alderheijlighste Sacrament, Onse Lieve Vrouwe Gheboorte, Lichtemis, Hemelvaert, en van den patroon oft patroonesse van de kercke sal moeten den dagh van te voren goet tijts moeten t'huijs wesen.

Twintighste Cappittel

Van de Ghetijden ende goddelijcke diensten

In den eersten sullen alle de begghijntiëns op 't hoff wesende ten minsten een misse hooren met behoorelijcke aendachtigheijt ende namentlijck letten dat in de selve opghedraeghen wort tot sacrificie, den selven Christus onsen salighmaecker, die eertijts aen den galghen boom des cruijs is geoffert gheweest op de bergh van Calvariën waer in gheweten moet sijn datse op den donderdagh in heijligh Sacraments Misse, en lof sullen neerstigh sijn, mitsgaeders oock op andere daeghen als in hunne kercke ghesonge missen geschieden van requiem, oft anders, als oock ontrent den daeghelijksen kerckdienst van loff, vesperen, vigiliën en so die buijten de stadt sijn met oorloff, sullen van ghelijcken ter plaetse daer sij sijn misse hooren, ist bij aldien sij d'occasie hebben, en door sieckte oft andersints niet belet en sijn. Ten tweeden, op sondagh, en H. daeghen, sal een ieder opstaen als men de ghebede clock clept, ende terstont haer begheven tot de kerck om daer te bidden, oock teghewoordigh sijn in de ghetijden, misse, sermoonen, en andere goddelijcke diensten die in haer kerck gheschieden, ten waer dat imant door ouderdom, oft ander beletsel, ontschuldicht waer, sal oock een ieghelijck dien heijlighen tijt overbrenghe, niet met ijdelen clap, maeltijden, oft onnoodighe besoeckinghe, maer met ghebeden, meditatiën, salige vermanighe oft onderwijsinghe lesen van geestelijcke boecken oft andere christelijcke oefeninghen.

Ten derden, die lesen connen sullen daeghelijcx onderhouden de seven ghetijden van Ons Lieve Vrouw, van de H. Drijvuldigheijt, oft andere, lesende de selve op verscheijdenen tijden van den dagh naer het goetduncken van den Heere Pastor oft onderpastoor, ten waer dat de selve goetvinden, haer eenighe andere ghebeden op te leggen.

Ten vierden die niet lesen en connen sullen daeghelijcx in plaets van de mettenen lesen 15. vader Onse en soo veel Weest ghegroet van gelijcken soe veel in plaets van de Vesperen, en in plaets van ieder van de vijf andere ghetijden seven Vader Onse, en soo veel Weest ghegroet.

Ten vijfden, niemant en sal voor het eijnde van den Goddelijcken Dienst, en eer het Wijwater geworpen is, naementlijck op sondaghen en H. daeghen mogen uijtgaen ten sij den noodt dat verheijtscht.

Ten sesden, sullen alle huijs en convent meesterssen neerstelijcke letten op die met hun wonen oft sij oock hier in voldoen hun obligatie, en de ghene die sij bevinden onachtsaem te sijn, en vermaent sijnde hun niet en beteren, overdraeghen aen de hoffmeesterssen, die dan 't sij door vermaeninghen, oft door straffen, de onghewillighe sullen brengen tot beternisse ghelijck oock alle andere die sij sullen vinden en dit punct te ontbreken.

Een en twintghste Cappittel Van de Biecht en Communie

Ieder begghijntiën dal trachten alle weeken eens te biechten te gaen, oft immers haer selven in den biechtstoel te vertoonen bij den Heer Pastor, oft onderpastor, en aen gheenen vremden biechten, ten sij bij sulcken die van sijne Hooghweerdigheijt

den Bisschop van Antwerpen besondere macht heeft om begghijntiëns biecht te hooren, ende dat met consent van den Heer Pastor oft onderpastor.

Ten tweeden niemant en sal sijn biecht 't huijs, oft buijten de kerck spreken ten waer om sieckte oft ander beletsel waerrom sij niet en conden te kercke comen, ende oock anders niet als in den biechtstoel en door de traillie.

Ten derden, vijfmael des jaers sal de ghemeijnte hebben eenen vreemden biechtvaeder in de kerck ontrent de Hooghtijden van Paesschen, Sinxen, Ons Lieve Vrouw Hemelvaert, Alderheijlighen, Kerssemisse.

Ten vierden als iemant met oorloff buijten de stadt is, sal mogen te biechten gaen, 't zij bij den Pastor, oft onderpastor van de plaetse daer sij is, oft bij eenen anderen biechtvader hebbende besondere macht om begghijnen biecht te hooren.

Ten vijfden, sal ieder sorghvuldelyck wachten te groote gemeijnschap te houden met haeren biechtvader en de selve altijt afsnijden op de vermaeninghe van haer oversten, sullen oock de hoffmeesterssen hier op besonderlijck letten, en beletten door bequaeme middelen, alle onnoodige besoeckingen, naementlijck als die dickwils gheschieden.

Ten sesden alle de begghijntiëns sullen hun soo draeghen, datse ten minsten alle sondaeghen en feestdaeghen bequaem gevonden worden om ter Tafel des Heere te gaen, en sullen daer en boven soo dickwils gaen als den Heer Pastor, oft onderpastor, dat goetvinden, die welcke in dat oordeel sullen ooghermerck nemen op ieders godtvruchtigheijt, ghehoorsaemheijt, genoeghsaemheijt, eendracht, en andere deughden nootsaeckelijck om de H. Communie met profijt te genieten.

Ten sevensten die te Communie wilt gaen, sal wel letten op die lesse die Christus gheeft Matthaei aen het vijfde Cap. Ist dat ghij offert uwe ghifte op den outaer en daer indachtigh wort dat uwen broeder iets tegen U uijtstaende heeft, soo laet daer U ghifte op den outaer, en gaet eerst U versoenen met uwen broeder, en daer comende sult uwe ghifte opofferen, ghelijck oock op die den H. Paulus gheeft in sijnen Eersten Brief tot de Cor:11 Cap. dat den mensch sijn selve proeve en alsoo etc. van dat broot, en drinckt van dien kelck, want die dat onweerdelijck eet, en drinckt, die eet en drinckt 't oordeel voor sijn selven niet onderscheidenden het Lichaem des Heeren.

Ende dat niemant sijn selve verstoute in te dringhen tot die H. Bruijloft maeltijt, ten sijn verciert sijnde met het Bruijlofts cleedt van de liefde Godts.

Ten achtsten niemant en sal binnen de stadt oft bijvanck der selve en buijten het hof te communie gaen ten sijn met consent van den Heer Pastor.

Twee entwintighste Capittel

Van de Testamenten ende uijtersten Wille

Ten Eersten ieder Begghijntiën sal trachten een wettelijck testament te maecken, goet tijts en nogh gesont sijnde, op dat sijn sieck sijnde haer beter magh becommenen met het eeuwich.

Ten tweeden sal ieder wel toesien dt uijt haer testament geen verschillen oft moeilijkheden en comen te ontstaen.

Ten derden ieder sal in sijn testament gedaghtich sijn de kercke om sonderlinghe redenen van genoten te hebben, tot oncost van de kercke, wijn en broot, en van wegghen de missen die van hunnen 't wegghen ghedaen worden sooo in haer leven, als naer de doot, in de dertighste diese doen celebreren, en H. Gheest naer haer geleghentheit ten waer dat sij dat van te voren ghedaen hadden. Ende de Infirmerte sal trecken uijt ieders sterfhuys naer oude ghewoonte de faillie oft twelf guldens in plaetse.

Ten vierden, soo wanneer iemant genoten heeft de geheele proeve van den H. Gheest, al haer achtergelaeten goet sal keeren tot den H. Gheest maer ist dat sij maer de helft genoten heeft van de proeven, soo sal maer een helft daer van comen tot de taefel van den H. Gheest.

Ten vijften ist dat iemant van de Infirmerte onderhouden wordt, soo sal de selve genieten haer dote die sij heeft inghebrocht, en daer en boven alle het gene sij naer haer doot achterlaet, ten waer anders toeghestaen wirt bij de Hoffmeesterssen.

Drijen twintighste Capittel

Van de begraefnisse ende Uijtvaerden.

Alle Begghijnen stervende op het hoff oft elders bij gheval, sullen op 't hoff begraeven worden ten waer het doot lichaem niet ghevoeghelijck en cost tot het hoff vervoert worden.

Ten tweeden de uijtvaert sal altijd op het hoff gheschieden, oock alwaer dat sij elders ghestorven waer oft oock begraven wirt, ende sullen alle rechten betaelt worden al even eens oft sij op het hoff ghestorven waer.

Ten derden soo haest iemant ghestorven is, sal terstont de wete daer van ghedaen worden aen een ieder, en sal ieder schuldigh sijn voor haer overleden suster te lesen, oft het officie der dooden, oft 50 Vader Onse, en soo veel Weest Gegroet.

Ten vierden, sal een ieder teghenwoordigh sijn in de uijtvaert en daer blijven van 't begin tot den eijnde.

Ten vijften sullen de uitvaerde gheschieden met uijtreykinghe van keersen en broodt, ghelijck dat het gebruyck is, ende sal van wegghen 't sterfhuys andersints danbaerheit getoont worden aen de gene die de aflijvige hebben bijgestaen, in haer sieckte, oft eenigen dienst ghedaen.

Ten sesden sal de Meestersse van het Zielen huys op 't hoff 's jaers drij dertighste, dat is drij mael dertigh missen doen lesen ende drijmael 's jaers vigiliën, commendatie, en missen doen singen voor de doode susteren, ende vrinden des hoffs, en ieder Begghijn sal 't elcken van dese drij begenckenisse lesen het officie der dooden, oft voor ieder keer 50 Vader Onse en soo veel Weest gegroet.

Vier en twintigste Cappittel

Van de ghehoorsaemheijt ende Correctie.

Ten eersten alle de kinderen des hoffs, oock noviciën, sullen sijn ende staen onder de ghehoorsaemheijt van den Heer Provisor, Pastor, en drij groote Meesterssen ontfanghende haere vermaeninghen, bevelen ende gheboden met oodtmoedighijt. en eerbiedinghe.

Ten tweeden, soe wie aen den Heer Pastor oft een van de groote Meesterssen wederspannigh valt, onbehoorelijck aanspreeckt oft andersints het respect verliest, sal hier over naer den eijsch van haer faute ghestraft worden.

Ten derden, ist dat iemandt drijmael vermaent sijnde tot ghehoorsaemheijt, haer selve niet en beterde, maer wederspannigh bleef, die sal overghedraegehn worden aen den Heer Provisor om door hem van het hoff gheset te worden, oft andersints gecorrigeert te worden naer verdiensten.

Ten vierden, ist dat iemant van den Heer Provisor oft Pastor ende Meesterssen bij raet van den Heere Provisor om haer misdact werde gecorrigeert, oft penitentie opgeleijt, en sij die selve niet wilde aenvaerden oft volbrengnen die soude het hoff verliesen, met alle recht daer van dependerende.

Ten vijfden de groote Meesterssen en sullen sonder consent des Heere Provisours niemant van het hoff setten, ten sij de selve sulcke fauten hadde ghedaen, om welcke sij het hoff openbaerlijck verloren hadde.

Vijf en twintigste Capittel

Van den Heere Provisor

Den Provisour sal ghecosen worden door de hofmeesterssen, oft het meesten deel der selve, en dien sal wesen een bekent Priester, den Bisshcop van Antwerpen onderworpen, ende aengenaem hem wel verstaende, soo int gheestelijck als int tijdelijck.

Ten tweeden den Provisor sal hebben 't saemen met de groote Meestersse volcomen administratie in gheestelijck en tijdelijcke dinghen het hoff raekende.

Ten derde soo heeft den Heer Provisor 't saeme met de groote Meestersse de nominatie soo tot de Pastorije, als onder pastorije des hoffs ghelijck oock tot de beneficiën, aen de selve officiën gheïncorporeert, en andere ghelijck dat van outs is gheweest.

Ten vierden sal men letten dat dese officiën, en beneficiën niet gegheven en worden door menschelijck opsight, maer aen de ghene die het meeste daer toe bequaem sijn, en tot meeste voordeel van het hoff

Ten vijfden, den Heer Provisor sal alle jaeren eens comen visiteren, oft belet sijnde commissie gheven aen den Pastor oft iemant anders om de visitatie in sijnen naem te doen, en sal alsdan een nieuwe Meestersse worden ghecosen, oft de wesende in hun officie gecontinueert.

Ten sesden bij aldien het geviel door sonderlinghe oorsaecke dat de visitatie dickwilder als eens 's jaers moeste geschieden sal den Heer Provisor hem voeghen om naer alle gelegentheijt het welvaeren des hoffs waer te nemen.

Ten sevensten groote misdaden der Begghijnen worden door den Heere Provisor gecorrigeert nogtans met voorgaenden raet van den Heer Pastor en Meesterssen.

Ses en twintighste Cappittel

Van den Pastoor

Ten eersten als de pastorie vacant is, sal den Heer Provisor met de groote meesterssen handelen om te kiezen eenen Pastoor wel gheleert in de H. Godtheijt, ijverigh tot den goddelijcke dienst en om der Zielen saligheijt te besorghen, stichtigh van leven, en taemelijck van ouderdom.

Ten tweeden den Pastor sal hebben den last ende sorghe der zielen van de Begghijnen des hoffs, altijd veerdigh om hen te voorsien van de sacramenten der H. kercke soo dikwils als hij daer toe redelijck versoght wort, en sij daer toe naer sijn oordeel wel gestelt sijn hij sal sijn ondersaeten ernstelijck vermaenen tot wercke van oprechte Christelijckice deughden door sermoonen, en crachtelijck daer toe verwecken door exemple van een stichtigh leven.

Ten derden, hij sal schuldigh sijn sondaeghs, en H. daeghs te predicken, ten sij, als wanneer eenighe religieuse statie [*De gewone betekenis is in het Mnl.: kerkelijke ommegang of processie*] hebben en voorts den goddelijcken dienst te doen volghens het out ghebruijck van desen hove.

Ten vierden, sal hem altijd wachten van al te groote gemeijnschap te houden met eenighe Begghijnen, en oft het ghebeurde dat hij hem hier in misgreep, soo datter eenighe opspraeck volghde, sal hier over metter minnen vermaent worden door de Meestersse en soo hij dat evenwel niet en laet sal overgegeven worden aen den Heer Provisor, die hem door bequaeme middelen sal trachten tot reden te brenghen, oock aenroepende des noot sijnde het ghesagh van sijne Hooghweerdigheijt den Bisschop van Antwerpen, ofte van sijnen Officiael.

Ten vijfden, sal hem oock wachten van al te dickwils te maeltijt te gaen met eenighe Begghijnen, en altijs trachten eenen gelijcken iever te draeghen tot de saligheijt van een iegelijck soo rijck als arm sonder menschelijck opsicht tot tijdelijcken loon, ofte iet anders, toonende metten daedt, dat hij is eenen waerachtighen Herder die sijn schaepkens Christelijck bemint, en niet eenen huerlinck die meer soeckt haer wel tot sijn eigghen proffijt, als haer deughden tot vervoorderinghe van hunne saligheijt.

Ten sesden, hij en sal hem niet moeijen met tijdelijcke saecken des hoffs, ten sij met de Meesterssen des hoffs, en sal daer van niet spreken buijten het hoff tot des selfs achterdeel, en altijd met de Meesterssen aenspannen, tot het meeste voordeel van het hoff.

Seven en twintigste Cappittel

Van den Onderpastor en Cappellaenen

Den Onderpastor wort van ghelijcken ghecosen door den Heer Proviseur en Hofmeesterssen in welcken keus insgelijcks moet ghelet worden op de gheleertheit, seeghbaerheit, ende ouderdom van de ghene die hun tot dat officie presenteren. Ten tweeden den last van den onderpastor sal sijn den Pastoor in sijn pastorale functiën te helpen, sondaeghs op een bequaeme ure door den Pastor met raet van de Hofmeesterssen te stellen, den Catechismus doen, dne dienst van den Pastor, sieck, oft andersints belet sijnde te doen, de gheteijden en andere goddelijcke diensten helpen singhen.

Ten derden, moet hij op sijnen biechtstoel passen, op die daghen op de welke de Begghijntiëns oft eenighe van die ghewoon sijn te biechten te comen, en voorders altijd veerdigh sijn om biecht te hooren, en de H. Communie uijt te reijcken, soo wanneer hij daer toe redelijck versoght wort.

Ten vierden, sal hij den pastor respect draeghen, sijn vermaninghe met eerbiedinghe ontfanghen en tegen sijnen wilt niet doen in het ghene raeckt de sorghe der zielen ten waer met consent van hoogher maght.

Ten vijften, sal hem wachten van te groote gemeenschap te houden met iemant van de Begghijnen; en hierover door den Heer Pastor vermaent sijnde, sal terstont het selve geselschap afschaffen door het welke hij in quaet vermoeden soude connen gheraecken.

Ten sesden en sal buijten sijn huijs niet vernachten, ten sijn met wete en consent van den Pastor en altijd trachten door een stichtelijck leven de Begghijntiëns tot de deught en seeghbaerheit te verwecken, hem wachtende van dronckenschap, en andere fauten door de welke een ander lichtelijck soude ontstight worden.

Ten sevensten sal altijd moeten de vroeghmisse doen, door sijn selven, ten sijn sieck oft andersints belet sijnde in welke gheval hij iemant anders instellen sal den Pastoor en hofmeestersse aenghenaem.

Ten achtsten, sal sonder uijtsel van persoonen sijn tot den dienst van een ieder en sijn selve niet bemoeijen met tijdelijcke saecken van het hoff ten sijn daer toe van de Meestersse oft hooghere macht versoght sijnde.

Acht en twintigste Cappittel

Van de Momboirs

Ten eersten het hoff sal altijd voorsien sijn ten minsten van eenen momboir den welcken sal moeten sijn een stil, en deughtsaem man, ervaeren in tijdelijcke saecken en sal ghecosen worden door de hofmeesterssen.

Ten tweeden desen momboir en sal gheen bewint hebben van het tijdelijck goet des hoffs, maer sal de Meesterssen, moeder van de Infirmerije, rentmeesterssen, en

andere die eenigh bewint hebben int tijdelijck ten besten raeden, soo dickwils als hij daer toe versoght wort.

Ten derden, sal hem wachten van de secreten van het hoff aen iemant te openbaeren, oft iet anders te doen daer af het hoff eenigh achterdeel soude connen door lijden, en letten dat de meesterssen, en andere die eenigh bewint hebben hennen last oock voldoen int tijdelijck, ende het proffijt des hoffs waernemen, waerschouwende den Heer Proviseur goet tijts, ist dat hij bemerckt, dat het hoff door iemants onachsaeemheijt oft onwetentheijt eenigh achterdeel soude connen lijden.

Neghen en twintighste Cappittel Van den Vasten

Alle vastendaeghen bij de H. kerck geset, oft bij sinodale statuten geordonneert selen die Begghijnen onderhouden.

Item in den Advent voor kerssemisse sullen die Begghijnen vasten, elck van hen naer haer gelegentheijt bij rade van den Heer Pastor. Ende alle de vrijdaeghen sullen de Begghijnen vasten, ten waer dat sij het mits sieckten, en andere wettighe saecken lieten, bij rade van den Heer Pastor, oft ten waer dat den H. Kersdagh des vrijdaeghs viele, want mits der hoogheijt van dier feeste, en souden sij dan niet vasten maer moghen wel vleesch eten op dat sij 't vrijdaeghs vleesch te etene niet verlooft en hadde.

Item des woensdaeghs selen de Begghijnen hen spennen van vleesch ten waer dat sij het mits sieckte oft cranckheijt behoefde, oft sij waeren buijtens hof op den weghe oft in den cost van andere, in den welcken ghevalle hen gheoorlooft is te etenen, van des men hen des woensdaeghs ter tafelen brengt, soo verre daer dan af weirelijcke lieden naaer 't gheset der H. kerck souden moghen eten.

Item de strengheijt van vasten staet principaelijck op de vrome, stercke, en wel gestaede Begghijnen die 't lichaem selen casteyen op dat het niet te weeldigh en worde. Metten jonghe Begghijnen beneden haere twee entwintigh jaeren oudt, en metten ouden die haer 60 jaeren volcomentlijck hebben, en met den siecken ende crancken ende met den armen die haer daghelijckx broot met hen handen moeten winnen sal den Heer Pastor naer alle ghelegentheijt mogen dispensereren.

Dertichtse Cappittel Van Dispensatie

Ten eersten niemant sal haer verstouten dispensatie te versoeken over eenighe van de statuten ten sij met groote en ghewichtighe reden, aengesien dat de overste sonder de selve niet en connen dispensereren met geruste consciëntie.

Ten tweeden, als iemant wort gheweiighert de versochte dispensatie sal hem wel wachten teghens sulcke weijgheringhe te muermureren maer sal sijn selven sonder

teghenseggen voeghen naer de ghemijne wetten, peijsende dat het ontfatsoenelijck is te weten een litmaet van een ghemeijnte ende niet draeghen den last die andere litmaeten sijn onderworpen.

Ten derden den Proviseur sal mogen dispensereren noghtans niet sonder groote reden in alle poincten deser statuten, de welcke enckelijck statuten sijn ende niet 't saemen wetten van godt oft van sijn H. kercke ten waer dat de dispensatie daer van bij de selve statuten verboden waer.

Ten vierden, den Pastoor sal moghen dispensereren in vasten en bidden, het welcke enckelijck in deze statuten gheboden wort, ghelijck oock in de poincten in de welcke hem toecomt oorlof te geven ghelijck oock de groote Meesterssen in dusdaenige daer van hen toecomt den oorloff te gheven, soo noghtans dat sijn hun wachten van te dispensereren sonder ghenoeghsaeme reden.

Ten vijfden ist datter noot voorviel, om de dispensereren die geene uijtstel toe en liet om van den Heer Proviseur dispensatie te versoecken, soo sal die moghen geschiede door den Pastoor, en Meesterssen, soo noghtans dat den Proviseur hier van sal kennis ghegeven worden met de eerste gheleghentheit.

Ten sesden niemant en sal den Proviseur oft Bisschop moeijelijck vallen om te dispensereren oft oorlof te gheven in saecken in de welcke den Pastoor oft Meeterssen connen dispensereren oft oorlof geven, ten waer het selve bij hun onredelijck wirde gheweijsert, in welcken gevalle alleen sijn haeren toevlucht sal mogehn nemen tot hoogher macht, de welcke daer in sal moghen doen, Prout Consilij.

Ten sevenste, en sal sijn niemant bedienen van de dipensatie van Bisschop oft Proviseur vercreghen, ten sijn de selve dispensatie getoont wort aen den Heere Pastor ende Meestersse bij gheschrijfte.

Formelier van de Beloften der Begghijnen

Ick N.N. onbedwongen van niemanden, ende met mijnen vrijen wille ghelove, Godt almachtigh, de suijsere maghet Maria, de H. Begga onse fondatersse, de H. Catharina onse patronesse, ende alle Heijlighen Godts, allen onse oversten van onse plaetsen, nu sijnde ende naemaels wesende, naer het inhoud des statuten van onsen Hove, den selven voorschr. oversten gehoorsaem te sijn, en in reijnigheit te leven, soo langhe als ick hier leven sal, soo wilt mij Godt helpen, en Maria sijne ghebenedijde Moeder, en alle Heijlighen Godts.

Waer op den Heer seght:

In hoc proposito te confirmet Jesus Christus virginum sponsus.

't Hoff, 't gene voorsch. is aenghemerckt, en al vorens hier over gehoort hebbende d'officie fiscael van Brabant, gheneghen wesende ter ootmoedige bede en supplicatie der voorsch. supplianten, heeft de voorsch. statuten, reghels en ordonnantiën van de Begghijnen tot Herenthals met oock den eedt en belofte der Begghijnen daer achterstaende in alle sijne poincten ende clausulen soo en ghelijck de selve hier vorens staen uijtghedruckt geaggreert, en geapprobeert, aggreert en approbeert de selve bij desen, ordonnerende aen een ieder 't selve sal moghen raecken sich daer naer te reguleren, verleenende daer over aen de supplianten dese acte ghegeven binnen de stadt van Brussel den **7 julij 1695.**

Was gheparapheert de [Majesteits] ende onderteeckent Loijens, en beseghelt met sijne [Majesteits] seghele ghedruckt in rooden auwele.

Ghecollationneert dese copije met het origineel, is daer mede bevonden te accorderen, bij mij Joannes Philips Verbrugghen openbaer Notaris Apostolic. mitsgaeders bij Raede van Brabant geadmitteert 't Antwerpen residerenden desen 27 Augusti 1695.

Quod attestor

Verbrugghen Nots. Apost. & Regius
1695